

Бабенко Д. В.

студент 3-го курсу ФСП

НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Возник Михайло Володимирович, к. ю. н., доцент кафедри адміністративного,
інформаційного та фінансового права
КНТЕУ

Специфіка відмежування кваліфікації диверсії від терористичного акту

Загострення проблеми світового тероризму, його руйнівний характер, постійні диверсії та зухвалість проведення цих актів ставлять додаткові вимоги і завдання не тільки перед фахівцями боротьби з ними, а й перед представниками усіх сучасних юридичних кіл стосовно трактування й оцінювання окремих положень, дій і явищ.

Закон про кримінальну відповідальність України передбачає відповідальність за вчинення диверсії, як злочину, проти основ національної безпеки і терористичного акту, як злочину, проти громадської безпеки [2]. Склади цих злочинів мають дуже схожі ознаки, а тому в умовах сьогодення їх відмежування потребує особливої уваги.

З'ясовано, що спільними тенденціями скоєння сучасних диверсійних дій та терористичних актів є їх інтенсивні зміни в напрямі підвищення обопільної небезпечності як для держави і суспільства, так і для окремої людини загалом: за рівнем організованості, способами здійснення, матеріально-технічним і фінансовим забезпеченням, національним і транснаціональним масштабами діяльності, наслідками, кількістю людських жертв [6].

Слід зазначити, що описова диспозиція Статті 113 Кримінального кодексу України (далі – КК) під терміном «диверсія» визначає вчинення з метою ослаблення держави вибухів, підпалів або інших дій, спрямованих на масове знищення людей, заподіяння тілесних ушкоджень чи іншої шкоди їхньому здоров'ю, на зруйнування або пошкодження об'єктів, які мають важливе народногосподарське чи оборонне значення, а також вчинення з тією самою метою дій, спрямованих на радіоактивне забруднення територій, об'єктів, масове отруєння людей, тварин, природних ресурсів чи поширення епідемій, епізоотій та епіфітотій.

Майже аналогічна за конструкцією будова диспозиції Статті 258 КК, де під терористичним актом розуміється застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади або органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених дій з тією самою метою.

Елементи складів злочинів диверсії і терористичного акту мають багато спільних ознак, проте для правильної кримінально-правової кваліфікації важливі саме їх відмінні ознаки.

Перш за все, диверсія направлена на підрив безпеки держави, конституційного ладу України, послаблення обороноздатності, воєнної або будь-якої іншої сфери державної діяльності, а тероризм становить загрозу безпеці суспільства та невизначеному колу осіб [3].

Ще одну відмінність при кваліфікації становить момент закінчення злочинів. Диверсія вважається закінченою з моменту вчинення дій, зазначених у статті 113 КК. Для терористичного акту настання діянь, передбачених диспозицією, є лише частиною об'єктивної сторони, після чого виконавець (співвиконавці) злочину, як правило, оголошує певні вимоги, спрямовані до органів державної влади, місцевого

самоврядування або окремих осіб, в яких закликають останніх до виконання або невиконання певних дій та лобіювання конкретної мети чи певних інтересів [4, 5].

Суб'єктивна сторона має свої особливості у встановленні мети злочину. Мета диверсії полягає у ослабленні держави, шляхом вчинення одного чи декількох передбачених способів. Характерною ознакою є те, що вчинення зазначених вище дій не є самоціллю, а використовується винним як засіб досягнення його головної мети – ослаблення держави. Вказана мета означає наявність прагнення знизити економічний, науково-технічний, військовий потенціал держави, припинення держави, як соціально-політичного утворення тощо. Вчинення терористичного акту обумовлено метою порушення громадської безпеки, залякування населення, розпалювання міжнародних конфліктів, або тиск на органи влади [2].

Суб'єктом цих злочинів, як правило, є фізична осудна особа, що досягла чотирнадцяти років (Ст. 22 КК). Проте, особливості дій суб'єкта потребують більш детального дослідження. Диверсант прагне діяти таємно, імітуючи техногенну катастрофу, нещасний випадок, або події, що сталися внаслідок певних обставин непереборної сили. Дуже рідко він діє відкрито. В свою чергу, терорист може діяти абсолютно й цілком відкрито, зухвало й демонстративно, привертаючи до себе увагу та намагаючись викликати великий резонанс свого діяння [4].

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми кримінального права: навч. посіб. / В. М. Попович, П. А. Трачук, А. В. Андрушко, С. В. Логін. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 256 с.
2. Васильєв А.С. Безпека персоналу ОВС під час службових заходів: навч. метод. посіб. / А.С. Васильєв, В.Г. Бабенко, Г.М. Будагьянц, І.В. Янко // – К.: ГШ МВС України, 2008. – 84 с.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001р. // Відомості Верховної ради України. – 2001. – №25-26. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
4. Митрофанов А. А. Основні напрямки кримінально-правової політики в Україні: формування та реалізація: навч. посіб. / А.А. Митрофанов. – Одеса: Вид-во Одеського юридичного інституту НУВС, 2004. – С. 49. – ISBN 966-7375-64-6
5. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України : У 2 т. – Т. 1 / За заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. – [3-тє вид., перероб. та доп.]. – К. : Алерта ; КНТ ; Центр учбової літератури, 2009. – 964 с.
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / А. М. Бойко, Л. П. Брич, В. К. Грищук, О. О. Дудоров та ін. ; За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – [7-є вид., переробл. та допов.] – К. : Юридична думка, 2010. – 128 с.